

Böndernas röst

Att bistånd riskerar att skapa beroende för mottagaren är känt sedan länge. Även moçambikiska organisationer riskerar hamna i den fällan gentemot de egna medlemmarna. För en social rörelse som Unac kan det undergräva hela idén med verksamheten.

I Moçambique är det svårt att vara en social rörelse som själv definierar problem och målsättningar utifrån medlemmars behov och önskemål. Svårt eftersom det inte finns några pengar i kassan. Trots att Unac har 60 000 bönder som medlemmar kan knappt någon betala ens en mindre medlemsavgift och många på landsbygden lever så gott som utanför penningekonomin.

– Tidigare funderade vi på att införa i alla fall en symbolisk summa för att skapa en känsla av gemensamt ägande av rörelsen. Men vi upptäckte snart att de administrativa kostnaderna för medlemsavgiften blev högre än intäkterna. Än så länge är vi till 100 procent beroende av pengar från biståndsgivare, säger Ismael Ossemane koordinatör på huvudkontoret i Maputo.

Normalt sett får nationella organisationer pengar till projekt med kort tidsram och med tydliga mål. Lyckas organisationerna genomföra projektet finns det nya pengar att hämta för nya projekt. Det är inget konstigt, och Moçambique är ännu i behov av implementerande organisationer. Men Unac är inte särskilt intresserad av att driva olika biståndprojekt utan ser hellre att rörelsen driver frågor som medlemmarna själva kommit fram till är viktiga. Men utan projekt blir det inga pengar och helst ska även en utländsk expert "bakas in" i projektet.

– Vi i Unac vill vara något annat. En rörelse som ger röst åt Moçambiques bönder. Men vi märker tydligt att våra medlemmar i provinserna ofta ser oss som biståndsgivare snarare än företrädare för deras intressen, säger Ossemane.

Maputokontoret skriver kontrakt med givarna och slussar sen ut pengarna till provinserna. Ofta har kontoren där sällan kapacitet att få till bra eller i tid framställda rapporter. Följden blir att givarna blir irriterade och hotar med åtgärder, men samtidigt är de sällan intresserade av att avsätta pengar till ökad administration. På sina håll har därför givarna börjat gå direkt till provinskontoren utan Maputo som mellanhand.

– Givarna tycker säkert det är bättre. Men där har det för oss inneburit att vår sociala rörelse förvandlats till en enskild or-

– Vi i Unac vill ge röst åt Moçambiques bönder.

FOTO: JOHAN SÄVSTRÖM

ganisation med kortsiktiga och resultatintektade projekt som huvudsaklig verksamhet.

Vad Unac egentligen skulle vilja använda biståndspengarna till är att stärka rörelsen. Få varje medlem att förstå att Unac inte är en EO som strör ut pengar till kortsiktiga projekt utan ett forum där bönder tillsammans kan förändra tillvaron.

Trots den stora potentiella medlemsskaran i Moçambique (70–80 procent av befolkningen är bönder) är Unac i dagsläget inte intresserade av att aktivt värva fler medlemmar.

– Redan nu anser jag att rörelsen är för stor för vår kapacitet. Varje dag är det olika möten med givare, andra organisationer eller representanter från regeringen. Möten som vi varken hinner förbereda innan eller analysera efteråt. Det finns två vägar att välja, antingen öka administrationen drastiskt eller sätta fötterna i backen och fundera på vad som är viktigt för oss och våra medlemmar, säger Ossemane.

Unacs tio provinskontor har sällan möjlighet att träffas för att diskutera framtiden för rörelsen. Ossemane anser att ett sådant utrymme behövs för att medlemmar utanför Maputo ska känna sig delaktiga i arbetet.

– Annars blir Maputokontoret bara ännu en givare som kommer med pengar i en hand och direktiv i den andra. Men lustigt nog föredrar utländska givare att betala studieresor till Brasilien, Indien eller Europa framför att finansiera nationella möten.

JOHAN SÄVSTRÖM

Maputo

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

SOME RIGHTS RESERVED